

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Cauzele care au condiționat elaborarea proiectului, inițiatorii proiectului și persoanele care au participat la elaborarea proiectului și definitivarea acestuia

Proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost elaborat de către Ministerul Justiției în vederea realizării Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 adoptată prin Legea nr. 152 din 25 noiembrie 2011, care a prevăzut realizarea unui spectru vast de măsuri orientate spre reformarea Institutului Național al Justiției și eficientizarea activității acestuia.

Argumentarea necesității elaborării modificărilor legislative în Legea privind Institutul Național al Justiției a fost expusă, în mare parte, în procesul de promovare a Strategiei de reformă a justiției pentru anii 2011-2016, precum și în **Raportul „Evaluarea supremației legii și administrării justiției pentru programarea sectorială extinsă, Guvernul Moldovei”¹** și este direct interconectată cu un spectru de cauze care cum ar fi: (a) lipsa unui sistem clar și bine organizat de instruire continuă a judecătorilor și procurorilor în funcție; (b) lipsa mecanismelor de evaluare a necesităților de instruire și a capacității Institutului; (c) absența unui mecanism efectiv de evaluare a calității instruirii furnizate de către Institut; (d) confuzia creată în raport cu rolul Institutului Național al Justiției în procesul de formare continuă a altor categorii de profesioniști din sectorul justiției etc.

În martie 2013, Directoratul General al Drepturilor Omului și Statului de Drept al Consiliului Europei a publicat **Raportul privind „Instruirea judecătorilor” elaborat în cadrul Proiectului Parteneriatului Estic cu genericul „Consolidarea reformei judiciare în statele Parteneriatului Estic”** în care, de asemenea, a fost invocată necesitatea imperioasă de a opera modificări în Legea privind Institutul Național al Justiției în partea ce vizează, instruirea inițială și continuă, precum și în vederea creării unui mecanism de evaluare a calității instruirii.

Suplimentar, propuneri de modificare a Legii privind Institutul Național al Justiției au fost formulate și în Concepția formării continue a judecătorilor, procurorilor și altor profesioniști din sectorul justiției, aprobată prin Hotărârea nr. 10/5 din 27 septembrie 2013 a Consiliului Institutului Național al Justiției și în Concepția formării inițiale a candidaților la funcții de judecător și procuror, precum și a altor juriști care contribuie la îndeplinirea justiției, aprobată de Consiliul Institutului Național al Justiției prin Hotărârea nr. 13/4 din 27 decembrie 2013.

În scopul soluționării problemelor invocate mai sus și creării premiselor legislative pentru eficientizarea activității Institutului Național al Justiției, proiectul legii prevede un șir de modificări la următoarele acte legislative: Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Legea nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, Legea nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției, Legea nr. 59 – XVI din 25 martie 2007 privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, Legea nr. 8-XVI din 14 februarie 2008 cu privire la probațiune și Legea nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.

Descrierea detaliată a modificărilor și completărilor propuse la legile menționate sunt prezentate detaliat în punctele ulterioare a prezentei note informative.

2. Scopul și obiectivele proiectului

Proiectul legii va contribui la îmbunătățirea activității Institutului Național al Justiției, a organelor sale de conducere, precum și a unor organe facultative (Comisia pentru examenele de absolvire, Comisia pentru examenele de admitere etc.), sporirea eficienței Institutului prin crearea mecanismului de evaluare a calității cursurilor de instruire predate în cadrul acestuia, sporirea transparenței activității Institutului și procesului de luare a deciziilor de

¹ Raportul „Evaluarea supremației legii și administrării justiției pentru programarea sectorială extinsă, Guvernul Moldovei”, Dovydas Vitkauskas, Stanislav Pavlovski, Eric Svanidze, Chișinău, Iunie 2011;

către organele de conducere ale acestuia.

În același timp, proiectul va înlesni:

- promovarea și implementarea unor criterii de selectare a cadrelor didactice;
- eficientizarea și creșterea gradului de profesionalism a judecătorilor și procurorilor în funcție, a personalului sistemului judecătoresc și altor categorii de persoane care activează în cadrul sistemului de justiție;
- crearea suportului legislativ pentru introducerea și aplicarea metodelor noi de formare (de exemplu instruirea la distanță), introducerea unor noi sisteme de colectare a opțiunilor judecătorilor și procurorilor pentru formarea continuă a acestora, mecanismelor de evidență a cursurilor la care a participat fiecare subiect al formării continue;
- crearea premiselor de interacțiune a Institutului Național al Justiției cu Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor, Colegiului de calificare al procurorilor, Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor în procesul de elaborare a planurilor de formare continuă etc.

3. Modul de reglementare a problemelor abordate în proiect de legislația și documentele strategice în vigoare

Așa cum a fost menționat, proiectul legii este conform și elaborat întru executarea unor documente de politici în vigoare precum:

- Strategia de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobată prin Legea nr. 152 din 25 noiembrie 2011, denumită în continuare SRSJ;
- Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformare a sectorului justiției, adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012, denumit în continuare PAISRSJ.

Prin urmare, proiectul legii conține reglementări orientate spre implementarea următoarelor direcții strategice și domenii specifice de intervenție stabilite în SRSJ:

- ✓ **Direcția strategică 1.3. „Ridicarea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției”, Domeniul specific de intervenție 1.3.1. „Reformarea și eficientizarea activității Institutului Național al Justiției”;**
- ✓ **Direcția strategică 1.3. „Ridicarea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției”, Domeniul specific de intervenție 1.3.2. „Revizuirea programelor Institutului Național al Justiției pentru a le face conforme cu necesitățile reale de instruire a judecătorilor, procurorilor și a altor actori din sectorul justiției pentru a evita dublarea programei universitare”.**

Dacă ne referim la PAISRSJ, atunci proiectul de lege vizează următoarele acțiuni :

- ✓ elaborarea proiectului de modificare a unor acte legislative, inclusiv a Legii nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției, a Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și a Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură (**acțiunea 2, Domeniul specific de intervenție 1.3.1.**);
- ✓ revizuirea modalității de selectare a cadrelor didactice și a componenței Consiliului Institutului Național al Justiției; revizuirea sistemului de administrare a Institutului Național al Justiției (**acțiunea 5, Domeniul specific de intervenție 1.3.1.**)

Deși, **acțiunea 2, Domeniul specific de intervenție 1.3.1.** din PAISRSJ prevede modificarea Legii nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției, a Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și a Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, proiectul nu operează amendamente în Legea cu privire la statutul judecătorului din următoarele considerente.

În prezent în art. 14 alin. (1) lit. e) se prevede dreptul judecătorului de a beneficia de instruire continuă în mod gratuit, în limitele stabilite de lege (adică în condițiile art. 19 din Legea privind Institutul Național al Justiției). Urmare a modificărilor operate prin Legea nr. 153 din 5 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, s-au inclus în Legea cu privire la statutul judecătorului (art. 6) prevederi ce se referă la obligativitatea

susținerii de persoanele care au vechime în muncă și doresc să participe la concursul pentru ocuparea funcției de judecător a unui examen în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției.

Astfel, în contextul modificărilor ce au fost efectuate recent în Legea privind statutul judecătorului, precum și, analizând, prevederile Legii privind Institutul Național al Justiției s-a stabilit că nu este necesară includerea unor noi amendamente în Legea cu privire la statutul judecătorului pentru a atinge scopul proiectului de lege și pentru realizarea obiectivelor trasate de SRSJ și PAISRSJ.

În ce privește modul de reglementare a problemelor abordate în proiect de legislație în vigoare relevăm că, în conformitate cu prevederile art. 6 alin. (3) din Legea privind statutul judecătorului persoanele care au vechimea în muncă prevăzută la alin. (2) al acestui articol și care vor să candideze la funcția de judecător, cu excepția judecătorilor în instanțele internaționale și a judecătorilor Curții Constituționale, susțin un examen în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției, conform procedurii și condițiilor prevăzute de Legea nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției. Așadar, proiectul de lege vine să completeze Legea privind Institutul Național al Justiției cu reguli generale privind modul de organizare și desfășurare a acestui examen, încercând să aplice aceleași reguli și în raport cu persoanele care doresc să candideze și la funcția de procuror, dacă acestea au vechimea în muncă cerută de lege.

4. Elementele novatorii ale proiectului și rezultatele scontate

Modificările propuse la Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească (Articolul I din proiect)

În prezent obligația de formare continuă a asistenților judiciari și șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești este reglementată doar de art. 21 din Legea nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind institutul Național al Justiției. Însă, o asemenea obligație nu se regăsește în Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, care stabilește statutul asistenților judiciari și șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești. De asemenea, Legea privind organizarea judecătorească nu reglementează obligația instanțelor judecătorești de a prevedea resursele financiare necesare pentru delegarea persoanelor la cursurile de formare inițială desfășurate de Institutul Național al Justiției.

Rezumând cele menționate mai sus, modificările propuse **la articolul 47 din Legea privind organizarea judecătorească**, țin să reglementeze într-o manieră generală modul de desfășurare a formării continue a asistenților judiciari și șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești. Modificări similare au fost înserate, în Legea nr. 8-XVI din 14 februarie 2008 cu privire la probațiune.

Modificările propuse la Legea nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (Articolul II din proiect)

Redacția actuală a art. 4 alin. (2) lit. d) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii stabilește că Consiliul își expune opinia asupra numărului de locuri scoase la concursul de admitere pentru instruirea inițială a judecătorilor în cadrul Institutului Național al Justiției. Totuși, se consideră ca Consiliul să fie cel care stabilește numărul locurilor scoase la concurs, deoarece acesta este responsabil de numirea judecătorilor.

Astfel, proiectul propune stabilirea în Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii a obligației Consiliului Superior al Magistraturii de a prezenta pînă la 31 martie a fiecărui an numărul de locuri scoase la concurs pentru formarea inițială a candidaților la funcția de judecător.

Modificările propuse la Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (Articolul III și IV din proiect)

Potrivit prevederilor art. 14 alin. (4) din Legea privind Institutul Național al Justiției pe perioada instruirii la cursurile de instruire inițială, candidații la funcțiile de judecător și procuror beneficiază de o bursă lunară în mărime de 50 % din salariul de funcție al judecătorului din judecătorie. Opțiunea privind achitarea bursei lunare este aplicată și în raport cu alte categorii de persoane care își fac studiile universitare sau postuniversitare. Dacă facem, însă, referire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, putem constata că deși, legislația în prezent prevede că Guvernul are calitatea de asigurat în cazul asigurării obligatorii de asistență medicală a studenților din învățământul

superior universitar cu învățământ de zi, inclusiv, cei care își fac studiile peste hotarele țării sau rezidenților învățământului postuniversitar obligatoriu și doctoranzii la cursuri de zi, inclusiv, cei care își fac studiile peste hotarele țării, aceasta, nu prevede același tratament și în raport cu candidații la funcțiile de judecător și procuror, ce urmează cursurile de formare inițială în cadrul Institutului Național al Justiției.

Pentru a exclude această omisiune, proiectul propune completarea art. 4 alin. (4) și (9) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală cu prevederi privind asigurarea de către stat a asigurării medicale pentru candidații la funcțiile de judecător și procuror, ce urmează cursurile de formare inițială în cadrul Institutului Național al Justiției. Totodată, se operează modificări în Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, în vederea includerii burselor audiențelor cursurilor de formare inițială în lista tipurilor de drepturi și venituri la care nu se calculează primele de asigurare obligatorie de asistență medicală.

**Modificările propuse la Legea nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la
sistemul de salarizare în sectorul bugetar
(Articolul V din proiect)**

În prezent, art. 11 din Legea privind Institutul Național al Justiției la capitolul salarizare conține prevederi doar în partea ce se referă la salarizarea personalului didactic și administrativ al Institutului, însă, nu reglementează modul de salarizare a directorului executiv sau a adjunctului acestuia. La momentul adoptării Legii privind Institutul Național al Justiției se presupunea că directorul și directorul adjunct vor fi numiți din rândul judecătorilor sau procurorilor detașați în cadrul Institutului, ceea ce și s-a întâmplat pînă în prezent. Acest fapt a generat lipsa necesității unor asemenea reglementări. Totuși, nivelul de salarizare a conducerii Institutului Național al Justiției din anumite considerente a fost prevăzut în Hotărîrea Guvernului nr. 1108 din 25 septembrie 2006 „privind salarizarea personalului unor instituții finanțate de la buget”.

Totuși, reieșind din statutul pe care îl are această instituție (instituție publică) care asigură formarea inițială a judecătorilor și procurorilor în funcție, a personalului din cadrul instanțelor de judecată, procuratură și organele de probațiune etc., s-a considerat necesară revizuirea mecanismului de reglementare a nivelului de salarizare a conducerii Institutului Național al Justiției. Prin urmare, se propune reglementarea cheștiunii salarizării conducerii Institutului Național al Justiției prin lege și nu prin Hotărîre de Guvern. În acest sens au fost operate modificările de rigoare în Legea nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

Așadar, în urma analizei Anexei nr. 3 la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, salariul de director al Institutului Național al Justiției s-a stabilit la nivelul directorului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal și secretarului Cancelariei de Stat, adică suma de 7000 lei. Totodată, trebuie să se precizeze că, în conformitate cu Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, salariul unui deputat și unui ministru constituie 7100 lei.

În ce privește salariul directorului adjunct acesta s-a stabilit la nivelul salariului de viceministru, director adjunct al Serviciului de Informații și Securitate și Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, secretar general adjunct al Guvernului, salariului agentului guvernamental, președintelui Consiliului Coordonator al Audiovizualului etc - adică suma de 6800 lei.

Referitor la salariul pentru personalul didactic al Institutului menționăm că, în conformitate cu prevedere în vigoare ale art. 11 alin. (1) din Legea privind Institutul Național al Justiției, personalul didactic, cu excepția persoanelor detașate, este salarizat la nivelul judecătorilor din curțile de apel, stabilit de Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Problema acestei norme este faptul că salarizarea judecătorilor se face în conformitate cu prevederile Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor, iar în conformitate cu prevederile art. 12 al acestei legi, pînă la aducerea în concordanță a legislației cu Legea privind salarizarea judecătorilor, actele legislative în vigoare, precum și alte acte normative privind salarizarea judecătorilor se aplică în măsura în care nu contravin acesteia. Astfel, trimiterea la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nu mai este actuală. În acest context, o dată cu majorarea salariilor judecătorilor urmează a fi evaluat cadrul legislativ existent, în scopul excluderii pozițiilor ce stabilesc salariul altor funcții în dependență de salariul judecătorilor. Una din aceste categorii de persoane este personalul judecătoresc al Institutului Național al Justiției și audienții cursurilor de formare inițială a căror bursă este, de asemenea, stabilită în dependență de salariul

judecătorilor.

La stabilirea salariului personalului didactic din cadrul Institutului Național al Justiției, au fost luate în calcul nivelele salariilor lunare ale cadrelor didactice și ale corpului profesoral din învățământ, stabilite de Anexa 11 la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

**Modificările propuse la Legea nr.152-XVI din 08 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției
(Articolul VI din proiect)**

1. O primă modificare conceptuală propusă de proiectul de lege se referă la includerea „consultantului procurorului” în categoria persoanelor care sunt instruite în cadrul Institutului Național al Justiției, aceștia, având un statut similar asistenților judiciari. Din aceste considerente se propun modificări la art.1, art. 2 alin. (1), art. 4 alin. (1), art. 7 etc.

2. În prezent Institutul utilizează în activitatea sa ștampila cu imaginea stemei de stat și denumirea Institutului, fără ca acest drept să fie prevăzut de lege. Întrucât Institutul Național al Justiției este în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) o instituție publică, iar unul dintre atributele inerente unei asemenea instituții este, inclusiv dreptul de a dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova și denumirea Institutului. În acest sens, proiectul **propune modificări la art. 2 alineatul (2) din Lege.**

Suplimentar, în alin. (2) art. 2 din Legea privind Institutul Național al Justiției se utilizează cuvântul „pedagogică”, menționând că Institutul are personalitate juridică, dispune de patrimoniu propriu, de autonomie administrativă, științifică și pedagogică. Dicționarul explicativ al limbii române definește „pedagogia” drept știință care se ocupă cu studiul metodelor de instruire și de educare a tinerei generații. Institutul Național al Justiției, în virtutea art. 1 și art. 4 din Legea nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 are un alt scop, și anume, instruirea adulților, care deja au o profesie. Mai mult ca atât, conform art. 2 alin. (4) din aceeași lege, Institutul nu face parte din sistemul național de învățământ și educație, nu este supus dispozițiilor legale în vigoare cu privire la acreditarea și licențierea instituțiilor de învățământ și celor privind sfera științei și inovării. Prin urmare, este incorectă utilizarea cuvântului „pedagogie” în Legea privind Institutul Național al Justiției.

Din considerentele enumerate mai sus, proiectul de lege propune substituirea cuvântului „pedagogică” cu cuvântul „didactică”.

De asemenea, la art.2 proiectul vine să stabilească limite suplimentare pentru utilizarea altor resurse financiare neinterzise de lege - astfel, acestea vor putea fi acceptate nu doar în cazul în care aceste nu prejudiciază autonomia Institutului, ci și în cazul în care utilizarea lor nu va împiedica realizarea atribuțiilor de bază a Institutului, stabilite de art. 4 alin. (1) din Legea nr. 152 din 8 iunie 2006.

3. Modificările propuse **la articolul 4**, se referă la:

- a) expunerea alineatului (1) în redacție nouă, care ar cuprinde noua competență a Institutului Național al Justiției, stabilită de art. 6 alin. (3) din Legea privind statutul judecătorului, și anume, de a organiza examenul pentru persoanele care candidează la funcția de judecător și au o vechime în muncă de 5 ani în calitate de judecător-asistent al Curții Constituționale, procuror, profesor de drept titular în instituțiile de învățământ superior acreditate, avocat, asistent judiciar sau grefier. Urmare a modificărilor operate în art. 36 din Legea cu privire la Procuratură, se stabilește că Institutul Național al Justiției va organiza examenul, inclusiv, pentru persoanele care vor candida la funcția de procuror și care au vechime în muncă de 5 ani;
- b) substituirea cuvintelor „a altor categorii de juriști care contribuie la înfăptuirea justiției” cu cuvintele „a altor persoane care activează în sectorul justiției, în cazurile prevăzute de legislație”. Modificarea respectivă, pe de o parte are drept scop stabilirea regulii că formarea inițială sau continuă are loc doar în cazurile stabilite de legile speciale, care reglementează statutul juridic al diferitor profesii liberale sau care sunt implicate în procesul de înfăptuire a justiției și în condițiile stabilite de Legea privind Institutul Național al Justiției. Pe de altă parte, sintagma „altor categorii de juriști care contribuie la înfăptuirea justiției” are un caracter îngust și nu înglobează categorii precum experții judiciari sau administratorii de insolabilitate etc. Modificări similare au fost operate în tot textul Legii privind Institutul Național al Justiției.

Utilizarea unei denumiri generice precum „alte persoane care activează în sectorul justiției”, în detrimentul enumerării exhaustive a listei subiecților ce pot fi instruiți pe baze contractuale în cadrul Institutului Național al Justiției este argumentată și prin faptul că, aceasta exclude necesitatea amendării Legii privind Institutul Național al Justiției ori de câte ori legiuitorul va completa această listă cu noi subiecți;

- c) inclusiunea unor prevederi ce țin de dreptul Institutului de a prelucra date cu caracter personal, în procesul realizării atribuțiilor prevăzute de lege.

3. La articolul 5, precum și în tot textul legii se propune substituirea cuvintelor „director executiv” prin cuvântul „director”, modificare necesară pentru a concretiza specificul activității conducătorului Institutului. În cazul Institutului Național al Justiției, este vorba de o instituție de stat al cărei conducător exercită funcții administrative și organizaționale, ceea ce presupune că corect ar fi să se utilizeze noțiunea de „director” sau „director adjunct” și nu de „director executiv” sau „director executiv adjunct”.

4. În conformitate cu Domeniul specific de intervenție 1.3.2., acțiunea 5 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, este stabilit că urmează a fi inițiată revizuirea modalității de selectare a cadrelor didactice și a componenței Consiliului Institutului Național al Justiției.

În acest context, proiectul propune operarea modificărilor la **articolul 6 alineatul (2)**, ce se rezumă la:

- modificarea procedurii de desemnare a procurorilor în cadrul Consiliului INJ – procurorii urmînd a fi desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor din rîndul procurorilor de diferite niveluri;
- modificarea procedurii de desemnare a profesorului titular de drept din cadrul Consiliului INJ - se fundamentează pe faptul că nu este corect și echitabil în același timp, ca profesorul titular de drept să fie desemnat doar de Senatul Universității de Stat din Moldova și, respectiv, doar din profesorii acesteia. Din aceste considerente oportună ar fi selectarea acestuia prin concurs, fapt ce ar permite și selectarea altor profesori titulari de drept din alte instituții de învățămînt superior din Moldova.

Subsidiar, proiectul de lege vine cu concretizări în partea ce se referă la asigurarea lucrărilor de secretariat ale Consiliului, deoarece legea în vigoare nu conține prevederi în acest sens. Așadar, conform proiectului, lucrările de secretariat ale Consiliului sunt asigurate de către Institut. Mai mult ca atît, în vederea asigurării funcționalității Consiliului, prin asigurarea prezenței membrilor Institutului la ședințe, proiectul propune aceștia să beneficieze, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte (1/10) din salariul mediu lunar pe economie.

5. Articolul 7 în noua redacție nu face altceva decît să sistematizeze competențele Consiliului Institutului Național al Justiției pe domenii de activitate, distingînd 3 categorii de competențe ale Consiliului:

- în domeniul organizării activității Institutului;
- în domeniul asigurării formării inițiale a candidaților la funcția de judecător și procuror, formării continue a judecătorilor și procurorilor în funcție, formării inițiale și continue a grefierilor, formării continue a asistenților judiciari, a șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești, consultanților procurorului, consilierilor de probațiune și organizării examenului pentru persoanele ce candidează la funcția de judecător sau procuror în temeiul vechimii în muncă;
- în domeniul formării inițiale și continue a altor persoane care activează în sectorul justiției.

6. La articolul 8 amendamentele operate au drept scop:

- extinderea principiului transparenței asupra activității Consiliului Institutului Național al Justiției, fapt ce presupune plasarea tuturor hotărîrilor pe pagina web a Institutului [**noul alineat (9)**];
- soluționarea aspectelor organizatorice a activității Consiliului Institutului Național al Justiției (modul de prezentare membrilor Consiliului a informațiilor ce urmează a fi discutate la ședințele acestuia, precum și modul de comunicare a locului, datei și orei ședințelor) [**noul alineat (2¹)**];
- determinarea clară a situațiilor cînd ședințele Consiliului Institutului Național al Justiției au un caracter închis [**alineatul (4) în redacție nouă**];
- îmbunătățirea procedurii de semnare a procesului-verbal al ședinței Consiliului, după exemplul altor organe colegiale din cadrul altor instituții publice [**modificările operate la alineatul (8)**];
- modificarea modului de adoptare a hotărîrilor Consiliului Institutului Național al Justiției – adică

cu votul a 2/3 din membrii Consiliului. Această modificare are drept scop evitarea situațiilor în care doar reprezentanții din partea judecătorilor (în număr de șapte) iau decizii opozabile procurorilor sau altor categorii de subiecți;

- instituirea obligației publicării în Monitorul Oficial a tuturor Regulamentelor aprobate de Consiliul Institutului Național al Justiției.

7. Prin modificările la articolul 9 se propune revizuirea modalității de selectare a directorului Institutului Național al Justiției. Astfel, se pune accent mai mult pe capacitățile manageriale ale acestuia, fapt ce ar contribui la o mai bună administrare a Institutului. De fapt, conform Domeniului specific de intervenție 1.3.2., acțiunea 5 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, este reglementată necesitatea revizuirii sistemului de administrare a Institutului Național al Justiției.

Totodată, proiectul propune revizuirea duratei mandatului directorului și directorului adjunct al Institutului Național al Justiției, reieșind din următoarele considerente.

a) conform, Raportului privind „Instruirea judecătorilor” elaborat în cadrul Proiectului Parteneriatului Estic cu genericul „Consolidarea reformei judiciare în statele Parteneriatului Estic”, s-a precizat că există necesitatea coordonării duratei mandatului de Director al Institutului Național al Justiției, care în prezent este de 5 ani, cu cea a duratei maxime admise pentru detașarea judecătorilor și procurorilor conform prevederilor art. 24 din Legea privind statutul judecătorilor și, respectiv, art. 64 din Legea cu privire la Procuratură, pentru a acorda posibilitatea judecătorilor sau procurorilor detașați să-și exercite atribuțiile de director sau director adjunct (în caz de numire în această funcție) pînă la expirarea mandatului;

b) în prezent prevederile ce se referă la detașarea judecătorilor, adică articolul 24 alin. (2) din Legea privind statutul judecătorului este în conformitate deplină cu par. 21 din Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni nr. 4, din 27 noiembrie 2003, care stabilește că *“atunci când judecătorii sunt responsabili cu activitatea de formare, este important ca aceștia să păstreze contactul cu practica judecătorească”* .

8. Se propune completarea legii cu **articolul 9¹**, care determină statutul directorului adjunct al Institutului Național al Justiției, mandatul, modalitatea de selectare și numire a acestuia. Reieșind din faptul că, proiectul propune extinderea rolului Institutului Național al Justiției în raport cu alți actori din sectorul justiției, s-a considerat necesar că Institutul Național al Justiției să aibă doi directori adjuncti. Un model similar de administrare a unei instituții de acest gen de către un director și doi directori adjuncti a fost identificat în România. Atribuțiile fiecărui director adjunct vor fi stabilite prin ordinul Directorului Institutului.

9. Se introduc prevederi referitor la evaluarea calității formării inițiale și continue desfășurate de Institutul Național al Justiției (completarea legii cu articolul 9² „Consiliul metodic-științific” și Capitolul VI² „Evaluarea calității cursurilor de formare inițială și continuă organizate de Institut și evaluarea performanțelor personalului didactic”). Recerința de a interveni la nivel legislativ pentru crearea mecanismului de evaluare a derivat, inițial din concluziile formulate în **Raportul privind „Instruirea judecătorilor” elaborat în cadrul Proiectului Parteneriatului Estic cu genericul „Consolidarea reformei judiciare în statele Parteneriatului Estic”**. Acesta, în Capitolul dedicat instruirii inițiale, precizează următoarele: *„Sensul evaluării instruirii este determinarea eficienței cursurilor de instruire sau a programului de instruire... În vederea îmbunătățirii calității instruirii, instituțiile care furnizează aceste cursuri trebuie să realizeze în mod frecvent evaluarea programelor și metodelor de instruire. Formatorii, persoanele care sunt instruite și programele de instruire sunt un tot întreg și trebuie evaluate. Totuși, în majoritatea statelor din cadrul Parteneriatului Estic, evaluarea este înțeleasă a fi un mijloc de evaluare a cunoștințelor participantului la instruire (ce iau forma unor examene) și nu un instrument pentru îmbunătățirea calității și eficienței instruirii.”*. Aceleași raționamente pot fi aplicate și în raport cu formarea continuă.

Vis-a-vis de chestiunea evaluării activității de formare, **Avizul nr. 4 (2003) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri privind formarea inițială și continuă specifice judecătorilor la nivel național și european** menționează că *„pentru a îmbunătăți continuu activitatea de formare judiciară, organismele cu atribuții în activitatea de formare trebuie să facă în mod frecvent evaluarea programelor și metodelor. Un rol important în acest proces îl are opinia participanților la inițiativele de formare, care pot fi încurajate prin mijloace adecvate (răspunsuri la chestionare, interviuri)”*. Evaluarea periodică și de o manieră

obiectivă a calității formării profesionale a judecătorilor și procurorilor este susținută și în pct. 47 al **Avizului nr. 12 (2009) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri privind relația dintre judecători și procurori.**

În prezent, Legea privind Institutul Național al Justiției pune accent doar pe evaluarea participanților la cursurile de formare continuă sau inițială, lipsind mecanismul de evaluare a calității cursurilor de formare din cadrul Institutului. De asemenea, poate fi constatată și lipsa unui sistem clar de evaluare a personalului didactic. Anume din aceste considerente proiectul intervine cu modificări care țin să:

- *creeze Consiliul metodic-științific, un organ consultativ al Consiliului Institutului Național al Justiției*, responsabil de examinarea și prezentarea recomandărilor sale referitor la proiectele planurilor de formare și curriculum-urilor disciplinare, evaluarea calității formării inițiale și continue desfășurată de Institut și formularea modificărilor la planurile de formare și curriculum-urile disciplinare (**art. 9²**);
- *stabilească procedura de evaluare a calității programelor de formare continuă* (**Capitolul IV² “Evaluarea calității programelor de formare organizate de Institut și evaluarea performanțelor personalului didactic” art. 21³**);
- *institue un mecanism de evaluare a performanțelor personalului didactic al Institutului* (**Capitolul IV² “Evaluarea calității programelor de formare organizate de Institut și evaluarea performanțelor personalului didactic” art. 21⁴**).

10. Modificările propuse la **articolul 10** au ca obiect stabilirea procedurilor clare de selecție a personalului didactic din cadrul Institutului. O asemenea modificare este justificată în contextul **pct. 20 din Avizul nr. 4 (2003) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri privind formarea inițială și continuă specifice judecătorilor la nivel național și european** ce precizează că „*este important ca activitatea de formare să fie desfășurată de către judecători și experți în fiecare disciplină. Formatorii trebuie aleși dintre cei mai buni profesioniști și selectați cu atenție de către autoritatea cu atribuții în activitatea de formare, luând în considerare atât cunoștințele lor cu privire la subiectele predate, cât și capacitatea pedagogică*”. Totodată, în **Raportul privind „Instruirea judecătorilor” elaborat în cadrul Proiectului Parteneriatului Estic cu genericul „Consolidarea reformei judiciare în statele Parteneriatului Estic”²** s-a precizat că procesul de selecție a formatorilor trebuie să fie bazat pe meritele acestora și să fie bine definit, fie în legi sau alte acte normative.

11. O altă modificare structurală importantă propusă de proiect *se referă la instituirea regulilor privind salarizarea directorului sau directorilor adjuncți, în cazul în care aceștia nu vor fi aleși din rândul judecătorilor sau procurorilor detașați*. În conformitate cu prevederile art. 11 alin. (1) în redacția actuală a Legii privind Institutului Național al Justiției este prevăzut doar că personalul didactic al Institutului, cu excepția persoanelor detașate, este salarizat la nivelul judecătorilor din curțile de apel, stabilit în Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Problema, acestei norme este faptul că salarizarea judecătorilor se face în conformitate cu prevederile Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor, iar în conformitate cu prevederile art. 12 al acestei legi, pînă la aducerea în concordanță a legislației cu Legea privind salarizarea judecătorilor, actele legislative în vigoare, precum și alte acte normative privind salarizarea judecătorilor se aplică în măsura în care nu contravin acesteia. Astfel, trimiterea la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nu mai este actuală. Din aceste considerente, proiectul propune expunerea articolului 11 în redacție nouă.

12. Un rol separat în cadrul proiectului îl au modificările operate la capitolul formării inițiale a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror și formării continue a judecătorilor și procurorilor în funcție, care reprezintă unele din atribuțiile de bază ale Institutului Național al Justiției. Reieșind din faptul că, în conformitate cu prevederile Legii nr. 153 din 5 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative s-a reunificat

² Eastern Partnership enhancing Judicial Reform in the Eastern Partnership Countries, Working group on “Professional Judicial Systems”, project report “Training of Judges”, Directorate General of Human Rights and Rule of Law, Strasbourg, March, 2013, pag. 52-53;

procedura de accesare în funcția de judecător și au fost operate modificări în legislație în partea ce se referă la persoanele ce candidează la funcția de judecător în virtutea vechimii în muncă, o primă intervenție se referă la expunerea Capitolului III din Legea privind Institutul Național al Justiției în redacție nouă. Acesta va fi compus din trei secțiuni separate ce reglementează:

- A. modul de organizare și desfășurare a formării inițiale a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror;
- B. procedura de organizare și desfășurare a examenului pentru persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror în temeiul vechimii în muncă;
- C. formarea continuă a judecătorilor și procurorilor în funcție.

A. La capitolul organizării și desfășurării formării inițiale a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror proiectul vine cu următoarele schimbări:

- se instituie principiile ce stau la baza concursului de admitere pentru formare inițială – principiul transparenței, egalității în drepturi și priorității aptitudinilor participanților la concurs [**art. 13 alin. (2)**];
- se stabilesc condițiile pentru înscrierea la concursul de admitere pentru formare inițială – care sunt preluate din Legea privind statutul judecătorului și Legea cu privire la Procuratură. Expunerea acestor condiții în Legea privind Institutul Național al Justiției este necesară pentru a evita trimerile la alte acte legislative, precum și pentru a sigura respectarea principiului clarității și previzibilității legii, or, persoanele care participă la concurs trebuie să cunoască exact ce acte urmează a fi prezentate pentru a participa la concurs (**art. 13¹**);
- se reglementează modul de formare a Comisiei pentru examenele de admitere și atribuțiile acesteia - având în vedere faptul că de Comisia respectivă depinde soarta persoanelor care participă la concursul pentru admiterea la formarea inițială a candidaților la funcția de judecător sau procuror, s-a considerat oportună reglementarea în Legea privind Institutul Național al Justiției a modului de formare a comisiei și a atribuțiilor acesteia, alte aspecte privind modul de funcționare a comisiei, urmînd, a fi descrise detaliat în Regulamentele aprobate de Consiliul Institutului Național al Justiției (**art. 13²**);
- se detaliază procedura de evaluare a rezultatelor concursului de admitere pentru formarea inițială și se identifică criteriile generale ce stau la baza evaluării (**art. 13³**);
- se reglementează condițiile generale privind procedura de anunțare a rezultatelor examenelor de admitere, de contestare a acestor rezultate, precum și de aprobare a acestora (**art. 13⁴**);
- se modifică baza de calcul a bursei lunare primite de persoanele care au promovat concursul de admitere pentru formarea inițială - bursa lunară primită de audientul cursurilor de formare continuă va fi de un salariu mediu pe economie (**art. 13⁵ alin. (2)**);
- se instituie prevederi ce țin de modul de întoarcere a bursei de către audientul cursurilor de formare în cazurile în care încetează statutul de audient al cursurilor de formare inițială și anume, în situația:
 - depunerii cererii de către audientul cursurilor de formare inițială;
 - evaluării negative repetate la aceeași disciplină a audientului cursurilor de formare inițială sau nepromovării examenului de absolvire;
 - pronunțării unei hotărîri definitive de condamnare a audientului cursurilor de formare inițială;
 - în care audientul cursurilor de formare inițială nu mai întrunește condițiile pentru a candida la funcția de judecător sau procuror;
 - aplicării sancțiunii disciplinare prevăzute la art. 13⁷ alin. (3) lit. c). [**art. 13⁸ alin. (1)**]
- se reglementează statutul persoanelor care au promovat concursul de admitere la formarea inițială, stabilindu-se drepturile, obligațiile și interdicțiile acestora. Persoanele respective urmează să aibă statutul de audient al cursurilor de formare inițială (**art. 13⁶ - 13⁸**);
- se detaliază modul de desfășurare a stagiilor de practică, stabilindu-se condiții pentru conducătorii de practică, rolului și modului de formare a acestora – modificări operate, inclusiv, în virtutea recomandărilor propuse în Raportul privind „Instruirea judecătorilor” elaborat în cadrul Proiectului Parteneriatului Estic cu genericul „Consolidarea reformei judiciare în statele Parteneriatului Estic”³ (**art. 15**);
- se stabilesc criterii pentru evaluarea cunoștințelor în perioada formării inițiale - evaluarea cunoștințelor audienților se va realiza în mod transparent, obiectiv și imparțial, ținîndu-se cont de următoarele criterii:
 - a) abilitățile de analiză, sinteză și interpretare a legislației materiale și procesuale;

³ Ibid, pag. 50

b) competențele de proiectare, estimare, apreciere, soluționare a situațiilor de caz;

c) calitatea prezentării, corectitudinea și argumentarea răspunsului (**art. 16**);

- se reglementează în mod separat modul de organizare și desfășurare a examenului de absolvire a cursurilor de formare inițială (art. 17) etc.

B. La capitolul procedurii de organizare și desfășurare a examenului pentru persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror în temeiul vechimii în muncă proiectul propune :

- ca aceste examene să fie organizate o dată cu examenele de absolvire a audiențelor cursurilor de formare inițială a Institutului – ceea ce va exclude efectuarea cheltuielilor excesive de către Institut (prin instituirea unei Comisii pentru examenele de absolvire permanente) [**art. 18¹ alin. (1)**];
- instituirea condițiilor de admitere la examen și anume prezentarea documentelor care demonstrează faptul că persoana care solicită susținerea examenului are vechimea în muncă necesară [**art. 18¹ alin. (3) și (4)**];
- ca examenele să fie organizate în aceleași condiții prevăzute pentru examenele de absolvire susținut de audienții cursurilor de formare inițială a Institutului [**art. 18² alin. (1)**];
- ca urmare a susținerii examenului să se elibereze un certificat care atestă susținerea examenului în fața Comisiei pentru examenele de absolvire, în care să se indice anul susținerii și media generală obținută – document ce le va permite acestora să participe la concursurile de ocupare a funcțiilor de judecător, respectiv, procuror [**art. 18² alin. (3)**];
- stabilirea unui termen de valabilitate pentru rezultatele examenului susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire [**art. 18² alin. (4)**].

C. Un rol aparte în proiect le revine modificărilor ce se referă la instruirea continuă a judecătorilor și procurorilor în funcție. În comparație cu prevederile în vigoare, proiectul intervine cu modificări esențiale în partea ce se referă la:

▪ modalitatea de elaborare a planului de formare continuă a judecătorilor și procurorilor în funcție, stabilind că acesta se elaborează în conformitate cu Metodologia de determinare a necesităților de formare continuă a judecătorilor și procurorilor în funcție, având la bază solicitările judecătorilor și procurorilor. Necesitatea creării unui asemenea sistem de elaborare a programului de instruire continuă a judecătorilor și procurorilor derivă, atât din Domeniul de intervenție specifică 1.3.2, acțiunea 1 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, cât și din recomandările experților Consiliului Europei formulate în **Raportul privind „Instruirea judecătorilor” elaborat în cadrul Parteneriatului Estic cu genericul „Consolidarea reformei judiciare în statele Parteneriatului Estic”**.⁴

▪ schimbarea mecanismului de stabilire a cursurilor de formare continuă obligatorii pentru judecătorii sau procurorii în funcție - în raportul menționat supra s-a precizat despre faptul că prevederea de la art. 19 alin. (3) din Legea privind Institutul Național al Justiției, care stabilește că Consiliul Institutului este în drept să stabilească teme obligatorii pentru judecători, respectiv procurori, este una disputabilă. Experții au considerat nejustificată stabilirea unui asemenea drept Consiliului Institutului Național al Justiției, iar prevederea poate fi privită ca o limitare a independenței judecătorului. Dreptul de a stabili teme obligatorii pentru instruirea judecătorilor și procurorilor ar trebui să fie acordat Consiliului Superior al Magistraturii sau Consiliului Superior al Procurorilor, dar nicidecum nu Consiliului Institutului Național al Justiției;

▪ reglementarea termenului de comunicare a planului de formare continuă Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor, acesta fiind luna decembrie a anului anterior organizării cursurilor de formare [**art. 19 alin. (5)**];

▪ instituirea necesității includerii datelor privind activitățile de formare continuă la care au participat judecătorii și, respectiv, procurorii în funcție, în baza de date electronică a institutului privind activitățile de formare desfășurate de Institut – fapt prevăzut de Domeniul specific de intervenție 1.3.2., acțiunea 3 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a justiției pentru anii 2011-2016 (**art. 19¹**).

13. Modificările propuse la Capitolul VI „Formarea inițială și continuă a grefierilor, a asistenților judiciari, a șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești și a consilierilor de probațiune” au ca obiect:

- revizuirea actualelor prevederi ce vizează formarea inițială a șefilor secretariatelor instanțelor

⁴ Ibid, pag. 59;

judecătorești, urmînd ca aceștia să participe doar la cursurile de formare continuă. O asemenea modificare este argumentată prin faptul că în prezent, implementarea prevederilor art. 20 alin. (1) și (2) din Legea privind Institutul național al Justiției, ce statuează că formarea inițială are loc după numirea în funcție pe o perioadă de 3 luni, dificilă și costisitoare. Datorită faptului că, numărul șefilor de secretariate a instanțelor judecătorești este unul mic, este dificilă organizarea unor cursuri de formare inițială pentru cîteva persoane pe o perioadă de 3 luni. Mai mult ca atît, vor exista situații cînd conform acestor prevederi va fi necesară instruirea a 2 sau 3 persoane, cu costuri destul de mari. Aceste circumstanțe impun revizuirea conceptului de formare inițială a șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești în favoarea formării continue.

▪ revizuirea actualelor prevederi ce vizează formarea inițială a grefierilor - presupune concretizarea prevederilor ce se referă la momentul începerii formării inițiale și duratei acestora. Astfel, admitînd riscul apariției unor situații cînd s-ar putea ca în instanțele judecătorești din țară să fie numiți în funcție într-o anumită perioadă doar cîteva grefieri (1-3 persoane), ceea ce va face costisitoare formarea acestora imediat după numirea lor în funcție, exact cum prevede în prezent Legea privind Institutul Național al Justiției. Din aceste considerente, proiectul propune ca grefierii urmează să participe la cursurile de formare inițială după numirea în funcție, pe măsura creării grupelor pentru formare, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la numire.

▪ completarea legii cu prevederi ce țin de modul de compensare a cheltuielilor pentru participarea la cursurile de formare continuă.

14. Urmare a Raportul „Evaluarea supremației legii și administrării justiției pentru programarea sectorială extinsă, Guvernul Moldovei”, SRSJ și PAIRSJ în domeniul specific de intervenție 3.2.5, au prevăzut necesitatea extinderii rolului Institutului Național al Justiției la capitolul instruirii inițiale și continue a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției. Astfel, raportul menționat preciza despre necesitatea consolidării rolului INJ în procesul de formare inițială (vocațională) și calificarea judecătorilor și extinderii rolului INJ în formarea continuă a întregului ansamblu de profesii juridice, inclusiv avocații practicieni. Acest fapt ar permite uniformizarea metodologiilor de instruire, consolidarea resurselor financiare alocate pentru formarea diferitor categorii de actori din sectorul justiție, ce ar contribui ulterior la dezvoltarea instituțională a Institutului.

Prin urmare, avînd în vedere acțiunile stabilite de SRSJ și PAIRSJ, proiectul propune completarea Legii privind Institutul Național al Justiției cu Capitolul IV¹ „Formarea inițială și continuă a altor persoane care activează în sectorul justiției”.

**Modificările propuse la Legea nr.59-XVI din 15 martie 2007
privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești
(Art. VII din proiect)**

Ca și în cazul Legii privind organizarea judecătorească, proiectul propune operarea unor amendamente în vederea:

- revizuirii modului de desfășurare a formării inițiale și continue a grefierilor (făcînd trimitere la Legea privind Institutul Național al Justiției);
- instaurării în calitate de temei pentru eliberarea din funcție a grefierului, nepromovarea examenului de capacitate;
- stabilirii mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru formarea inițială suportate de către instanța de judecată, în cazul în care grefierul nu promovează examenul de capacitate.

**Modificările propuse la Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură
(Articolul VIII din proiect)**

1. O primă modificare se referă la **Articolul 36 al legii** și vizează pe de o parte, stabilirea în calitate de condiție pentru candidații la funcțiile de procuror ce au vechime în muncă susținerea unui examen în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției, condiție aplicată deja în prezent în raport cu persoanele care candidează la funcția de judecător. Suplimentar, în contextul completărilor operate la art. 36 se propune abrogarea articolului 37.

2. Subsidiar modificărilor operate la art. 36 și 37, proiectul propune la articolul 43 expunerea alineatului (3) în nouă redacție. În prezent art. 43 alin. (3) prevede că procurorii participă cel puțin o dată în an la programe de formare profesională continuă organizate de Institutul Național al Justiției, precum și la programe organizate de alte instituții de învățămînt superior din țară sau din străinătate, ori la alte forme de perfecționare profesională. Însă,

Legea privind Institutul Național al Justiției la art. 19 alin. (2) stabilește regula că, atât judecătorii, cât și procurorii au dreptul la formarea continuă în volum de cel puțin 40 de ore anual. Astfel, normele respective stabilesc reguli diferite privind instruirea continuă a procurorilor, ceea ce reprezintă o abordare greșită. Din aceste considerente proiectul de lege propune ajustarea acestor prevederi.

În conformitate cu prevederile noii redacții, procurorii participă cel puțin 40 de ore anual la programe de formare continuă organizate de Institutul Național al Justiției, precum și la alte programe organizate de alte instituții de învățământ superior din țară sau din străinătate, ori la alte forme de perfecționare profesională.

**Legea nr. 8-XVI din 14 februarie 2008 cu privire la probațiune
(Art. IX din proiect)**

Ca și în cazul Legii privind organizarea judecătorească și Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, proiectul propune operarea unor amendamente în vederea: reglementării într-o manieră generală modul de desfășurare a formării continue a consilierilor de probațiune.

**Modificările propuse la Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea
performanțelor și cariera judecătorilor
(Articolul X din proiect)**

În prezent art. 12 alin. (1) din Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor menționează că, evaluarea performanțelor judecătorilor are drept scop stabilirea nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale ale judecătorilor, cât și a capacității de a aplica cunoștințele teoretice și aptitudinile necesare în practica profesiei de judecător, stabilirea aspectelor slabe și aspectelor forte din activitatea judecătorilor, stimularea tendinței de perfecționare a abilităților profesionale și sporirea eficienței activității judecătorilor la nivel individual și la nivel de instanțe judecătorești organizarea formării profesionale adecvate a judecătorilor (stabilirea direcțiilor de formare profesională, dezvoltarea și îmbunătățirea programelor de instruire continuă a judecătorilor, selectarea formelor de instruire). Ulterior, alin. (2) al aceluiași articol prevede că rezultatele evaluării performanțelor judecătorilor sînt utilizate pentru organizarea formării profesionale adecvate a judecătorilor (stabilirea direcțiilor de formare profesională, dezvoltarea și îmbunătățirea programelor de instruire continuă a judecătorilor, selectarea formelor de instruire).

Rezumînd cele expuse mai sus, apare ca o consecință logică necesitatea reexaminării competenței Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, ce ar implica completarea listei competențelor Colegiului cu posibilitatea acestuia de a prezenta Institutului Național al Justiției propuneri pentru dezvoltarea și îmbunătățirea programelor de instruire continuă a judecătorilor. Astfel, proiectul de lege propune completarea art. 17 alin. (1) din Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor litera f).

**Dispoziții finale și tranzitorii
(Articolul IX din proiect)**

În vederea asigurării unei implementări efective a proiectului de lege, după adoptarea de Parlament se propune stabilirea unui termen special pentru intrarea în vigoare a legii și, anume 3 luni de la publicare. În această perioadă, atât Guvernul, cât și Institutul Național al Justiției urmează să asigure aprobarea sau amendarea actelor necesare pentru implementarea legii.

Concomitent, guvernîndu-ne de prevederile art. 41 alin. (3) din Legea 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, care stabilește că republicarea este obligatorie dacă actul legislativ a suferit modificări esențiale (a peste o treime din articole), s-a dispus asigurarea în termen de 3 luni de la adoptarea legii, republicarea Legii nr. 152-XVI din 08 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției. Or, Legea privind Institutul Național al Justiției a suferit modificări semnificative, a peste o treime din articolele sale (Legea a fost completată cu 17 articole noi, iar mai mult de jumătate din prevederile actuale au fost amendate). Mai mult ca atât, s-a stabilit și necesitatea asigurării unei noi renumerotări a elementelor structurale ale Legii privind Institutul Național al Justiției.

Totuși, o serie de prevederi urmează să intre în vigoare la o dată ulterioară celor 3 luni de la publicare. Este vorba de prevederile Legii ce se referă la modificarea componenței Consiliului Național al Justiției, duratei mandatului directorului și directorului adjunct al Institutului și procedurii de selecție a acestora, care vor intra în vigoare după

expirarea mandatului membrilor în exercițiu a Consiliului Institutului Național al Justiției și, respectiv, la expirarea mandatului actualului director și director adjunct al Institutului

5. Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate după adoptare

Proiectul Legii prevede modificarea a opt acte legislative în vigoare. Ulterior, adoptării proiectului legii va fi necesară adoptarea sau, după caz, modificarea unui set de Regulamente ale Institutului Național al Justiției și aprobarea de Guvern unui set de acte normative. Art. IX „Dispoziții finale și tranzitorii” stabilește termene concrete pentru realizarea acestor acțiuni.

6. Nivelul de compatibilitate a proiectului cu normele Convenției Europene privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și legislației comunitare

În procesul de elaborare a proiectului legii s-a ținut cont de experiența altor state în domeniu precum cea a Georgiei, României, Albaniei, Macedoniei, Poloniei, Serbiei etc.

Proiectul respectă standardele naționale și regionale privind instruirea judecătorilor și procurorilor:

- Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni nr. 4, din 27 noiembrie 2003;
- Avizul Consultativ Consultativ al Judecătorilor Europeni nr. 12, din 8 decembrie 2009 etc.

7. Cuantumul mijloacelor bugetare necesare pentru implementarea proiectului.

Implementarea proiectului de lege presupune o serie de cheltuieli financiare suplimentare, pentru salarizarea funcției nou instituite de director adjunct al Institutului, precum și pentru asigurarea medicală obligatorie a candidaților la funcțiile de judecător sau procuror care urmează cursurile de formare continuă în cadrul Institutului Național al Justiției.

Celelalte prevederi ale proiectului de lege urmează a fi implementate în limita resurselor financiare bugetare alocate instituțiilor vizate de proiect pentru anul curent.

8. Obiecțiile, recomandările și evaluările pe marginea proiectului înaintate de către instituțiile interesate și concluziile acestora

Versiunea inițială a proiectului a fost elaborată, avînd la bază propunerile Institutului Național al Justiției. Ulterior, în vederea definitivării versiunii remise la coordonare au fost organizate un set de ședințe cu reprezentanții Institutului, proiectul suferind modificări semnificative. De asemenea, anterior remiterii proiectului de Lege la coordonare la solicitarea Institutului Național al Justiției a fost organizată o ședință de lucru în cadrul căreia au participat reprezentanții Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor, Consiliului Institutului Național al Justiției, directorul- executiv al Institutului, precum și reprezentanți ai personalului administrativ al Institutului. Această ședință a avut loc la data de 14 aprilie curent.

După, definitivarea proiectului în baza propunerilor expuse în cadrul ședinței din 14 aprilie proiectul de Lege a remis la coordonare tuturor organelor interesate. În mod special a fost solicitată opinia tuturor instanțelor judecătorești, Consiliului Superior al Magistraturii, Procuraturii Generale, Consiliului Superior al Procurorilor, Casei Naționale de Asigurări Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Institutului Național al Justiției, Consiliului de Mediere, Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, Uniunii Avocaților, asociației obștești „Liga Națională a Notarilor”, Asociația Notarilor din Moldova „NOTA”, Uniunii Notarilor din Moldova, asociației obștești „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, asociației obștești „Asociația judecătorilor din Moldova” și asociației obștești „Centrul de Resurse Juridice”.

În total au fost **primite obiecții și recomandări de la 12 instituții, fiind formulate 112 obiecții și recomandări, fiind acceptate total sau parțial mai mult de jumătate din acestea.** Toate obiecțiile și propunerile primite de la instituțiile menționate mai sus au fost examinate în procesul de definitivare a proiectului și au fost incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

Suplimentar, la data de 9 iunie curent, au fost organizate dezbateri publice pe marginea proiectului de Lege, la care

au fost invitați reprezentanții tuturor instituțiilor interesate, precum și reprezentanții donatorilor (USAID, ROLISP, Consiliul Europei, Ambasada SUA în Republica Moldova). Obiecțiile și recomandările formulate au fost luate în considerare la definitivarea proiectului și se regăsesc în sinteza obiecțiilor și propunerilor formulate în cadrul dezbaterilor publice, anexată la proiect.

Viceministru

Nicolae EȘANU